

Arbetslivskriminalitet – upplägg – verktyg och åtgärder – fortsatt arbete (SOU 2025:25)

Länsstyrelsen Värmland (fortsättningsvis Länsstyrelsen) avger härmed yttrande om slutbetänkandet Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25). Mot bakgrund av betänkandets bredd har Länsstyrelsen valt att fokusera yttrandet på de delar där länsstyrelserna nämns eller där det finns ett tydligt samband med våra uppdrag.

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag för att bekämpa arbetslivskriminalitet och särskilt ambitionen att stärka samverkan mellan lokala, regionala och nationella aktörer. Länsstyrelsen vill understryka följande

- behovet av att integrera arbetslivskriminalitet i det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå, där Länsstyrelsen har en samordnande och stödjande funktion,
- kopplingen mellan arbetslivskriminalitet och människohandel, där Länsstyrelsen redan idag har ett samordningsuppdrag och där det finns goda skäl att knyta an dessa två sakområden,
- formalisera länsstyrelsernas roll i samarbete med andra myndigheter i arbetet mot arbetslivskriminalitet,
- formalisera länsstyrelsernas uppdrag i arbetet mot arbetslivskriminalitet med tillräcklig flexibilitet för att anpassas till regionala förutsättningar samt säkerställa att uppdraget åtföljs av resurstilldelning som motsvarar dess omfattning och komplexitet.

Länsstyrelsens roll i det brottsförebyggande arbetet

Länsstyrelserna har i uppdrag att utveckla det regionala stödet till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet, med utgångspunkt i

2025-09-04

länsstyrelsernas uppgifter enligt förordningen (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området. Länsstyrelserna ska i samarbete med Brottsförebyggande rådet (Brå) utveckla ett samordnat, behovsanpassat och praktisknära stöd till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet i hela landet. Länsstyrelsens arbete inom ramen för dessa uppdrag består av

- stöd i kartläggning, analys och organisation i samarbete med bland annat Brå.
- kunskapshöjande insatser samt,
- samordning mellan lokala, regionala och nationella aktörer.

Utredningen visar att arbetslivskriminalitet är ett samhällsproblem med starka kopplingar till organiserad brottslighet, exploatering och otillbörlig konkurrens. Arbetslivskriminaliteten leder till att konkurrensen snedvrids, det är en inkomstkälla för den grova organiserade brottsligheten och arbetstagare utnyttjas på olika sätt så att otryggheten i arbetslivet ökar. Arbetslivskriminalitet är således ett relevant och prioriterat område inom det brottsförebyggande arbetet, där Länsstyrelsen har ett uppdrag att stödja brottsförebyggande aktörer.

Länsstyrelsen arbetar redan i dag med att stärka aktörers systematiska och kunskapsbaserade brottsförebyggande arbete och Länsstyrelsen ser ytterligare möjligheter att bidra i det fortsatta arbetet mot arbetslivskriminalitet, särskilt genom följande:

- Stöd i kommuners lokala kartläggningar och lägesbilder, där arbetslivskriminalitet kan inkluderas som ett särskilt fokusområde.
- Metodstöd i samverkan, där vi ser stor potential i att utveckla samverkan mellan kommun, Polisen, Arbetsmiljöverket, Skatteverket, Migrationsverket och andra relevanta aktörer i regionen.
- Kunskapshöjande insatser, såsom utbildningar och erfarenhetsutbyten, där fokus kan riktas mot arbetslivskriminalitet.
- Stärka kommuners kapacitet att hantera risker inom utsatta branscher.
- Samordna regionalt samarbete mellan kommuner, tillsynsmyndigheter och civilsamhälle.
- Ta fram regionala lägesbilder och riskbedömningar.
- Förmedla nationell kunskap till lokala aktörer.

2025-09-04

Länsstyrelsens roll i arbetet mot exploatering och människohandel

Länsstyrelserna har i uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive området prostitution och människohandel, med utgångspunkt i länsstyrelsernas uppgifter enligt förordningen (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen ska stödja och bidra till

- framtagandet och genomförandet av regionala sektorsövergripande strategier och handlingsplaner,
- införandet av effektiva metoder, arbetssätt och kunskapsstöd i regionala och lokala verksamheter,
- samarbetet på lokal, regional och nationell nivå, och
- utbildning och kompetensutveckling i länet.

Betänkandet visar tydligt att arbetslivskriminalitet ofta överlappar med exploatering samt människohandel. Flera länsstyrelser samverkar redan internt och externt för att förebygga och bekämpa arbetslivskriminalitet. På Länsstyrelsen har exempelvis samverkan med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel samt det regionala centret mot arbetslivskriminalitet i polisregion Bergslagen skett. Det har handlat om insatser mot thaimassagesalonger samt exploatering inom den gröna näringen.

Länsstyrelserna har nyligen fått ett regeringsuppdrag för att förbereda för stöd till utsatta för bland annat människohandel för sexuella ändamål. Det fortsatta arbetet mot arbetslivskriminalitet bör integreras med befintliga strukturer samt formaliseras. Regeringen bör därför överväga att uppdra åt länsstyrelserna att utveckla arbetet mot arbetslivskriminalitet inom ramen för uppdraget mot människohandel och exploatering. Uppdraget bör ta hänsyn till befintliga uppdrag som ligger på länsstyrelserna och främja tvärasektoriellt arbete på regional och lokal nivå.

En lärdom från samverkan med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel är att socialtjänsterna, trots den breda definitionen i brottsofferstödsparagrafen i socialtjänstlagen (SoL 13 kap. 1 §), huvudsakligen riktar sitt arbete mot våld i nära relationer. För att ge goda förutsättningar för socialtjänsterna att arbeta mot arbetslivskriminalitet bör det övervägas att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ge vägledning åt socialtjänsten exempelvis i form av föreskrifter, allmänna råd och/eller vägledningar och handböcker.

2025-09-04

7.3.5 Myndigheter och andra aktörer som kan bidra mer till att bekämpa arbetslivskriminalitet

Länsstyrelsen konstaterar att avsnitt 7.3.5 i betänkandet framhåller vikten av att fler aktörer involveras i arbetet mot arbetslivskriminalitet och att deras insatser utvecklas genom tydligare uppdrag och stärkt samverkan. Som beskrivet ovan har länsstyrelserna redan etablerade uppdrag att samordna det brottsförebyggande arbetet samt området prostitution och människohandel på regional nivå och har väl utvecklade kontaktytor mot såväl kommuner som statliga myndigheter och civilsamhällesaktörer.

Idag finns ingen strukturerad samverkan mellan arbetslivskriminalitetscentren (AKC) och länsstyrelserna för att öka förutsättningarna att ge stöd till de regionala och lokala aktörerna. Regeringen bör därför formalisera länsstyrelsernas roll i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet exempelvis genom ett strukturerat samarbete med AKC.

Länsstyrelsen konstaterar att betänkandet endast i begränsad omfattning konkretiserar länsstyrelsernas roll i det fortsatta arbetet mot arbetslivskriminalitet. Det saknas en tydlig beskrivning av mandat, vilka specifika uppgifter som ska prioriteras samt hur arbetet ska avgränsas i förhållande till andra myndigheter med regional närvaro. För att säkerställa att länsstyrelserna kan bidra med full effekt till det myndighetsgemensamma arbetet bör regeringen i samband med genomförandet av förslagen precisera länsstyrelsernas uppdrag. Detta bör innefatta såväl lednings- och samordningsfunktioner som eventuella tillsyns- och kontrolluppgifter, samt åtföljas av resurstilldelning som motsvarar

uppdragets omfattning för att säkerställa kontinuitet och långsiktighet i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Länsstyrelsen ser positivt på ett tydliggjort uppdrag inom arbetet mot arbetslivskriminalitet, men understryker att ett sådant uppdrag behöver utformas med tillräcklig flexibilitet för att kunna anpassas till regionala förutsättningar och befintliga samverkansstrukturer. Det är viktigt att uppdraget inte förutsätts rymmas inom nuvarande uppdrag och budgetamar, utan att det åtföljs av en resursförstärkning som motsvarar den faktiska omfattningen och komplexiteten. Detta är en förutsättning för att säkerställa långsiktighet, kontinuitet och hög kvalitet i arbetet.

2025-09-04

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har Landshövding Georg Andrén beslutat.

Utvecklingsledare Maria Frykstedt har varit föredragande. I handläggningen har också länsråd Emma Spak, avdelningschef Tomas Sahlström, enhetschef Beatrice Högå, rättschef Ingela Alverfors och utvecklingsledare Sabina Gómez Jansson deltagit.